② Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vergaderjaar 2014–2015

31 239 Stimulering duurzame energieproductie

Nr. 188 LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 28 mei 2015

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken over de brief van 9 januari 2015 inzake de kabinetsreactie op de Monitor Duurzaam Nederland van CBS, CPB, PBL en SCP (Kamerstuk 31 239, nr. 186), over de brief van 9 januari 2015 over de reactie op de motie van de leden Dik-Faber en Van Tongeren over afzien van besteding van de SDE+-regeling in het buitenland (Kamerstuk 31 239, nr. 184), over de brief van 12 januari 2015 over de antwoorden op vragen uit het wetgevingsoverleg Energie van 17 november 2014, over windenergie (Kamerstuk 31 239, nr. 185), over de brief van 17 maart 2015 inzake de reactie op de moties van de leden Jacobi en Aukje de Vries over gaswinning bij Terschelling (Kamerstuk 33 450, nr. 31) en van het lid Ouwehand c.s. over de opschorting van vergunningaanvragen in het Waddengebied (Kamerstuk 33 450, nr. 32) (Kamerstuk 33 450, nr. 43), over de brief van 18 maart 2015 inzake beantwoording vragen commissie over de Bij- en meestook van biomassa in kolencentrales (Kamerstuk 30 196, nr. 301), over de brief van 18 maart 2015 over de duurzaamheidscriteria vaste biomassa voor energietoepassingen (Kamerstuk 30 196, nr. 300), over de brief van 23 maart 2015 over injectie van productie-water bij olie- en gaswinning (Kamerstuk 33 952, nr. 31), over de brief van 31 maart 2015 inzake beantwoording vragen commissie over de beleidsdoorlichting van het energieartikel (Kamerstuk 30 991, nr. 20), over de brief van 27 maart 2015 over de stand van zaken mogelijke na-ijlende gevolgen van de voormalige steenkolenwinning (Kamerstuk 32 849, nr. 35), over de brief van 2 april 2015 over de reactie op het verzoek van het lid Van Veldhoven, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 17 maart 2015, over de mislukte kolendeal die is gesloten door het kabinet met de energiebedrijven in het kader van het energieakkoord (Kamerstuk 30 196, nr. 304), over de brief van 7 april 2015 over de reactie op het verzoek van het lid Van Tongeren, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 24 februari 2015, over de plannen van het bedrijf Tulip Oil voor gaswinning op of nabij Terschelling (Kamerstuk 29 684, nr. 122),en over de brief van 16 april 2015 inzake aanbieding van het rapport van de Algemene Rekenkamer «Stimulering duurzame energieproductie (SDE+); Haalbaarheid en betaalbaarheid van beleidsdoelen» (Kamerstuk 31 239, nr. 187).

kst-31239-188
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 25 mei 2015. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
Peen

Vragen over kabinetsreactie op de Monitor Duurzaam Nederland van CBS, CPB, PBL en SCP (Kamerstuk 31 239, nr. 186)

1
Kunt u toelichten wat de criteria zijn bij het toekennen van de SDE+ op basis van «potentieel voor de lange termijn»?

Antwoord
Bij de toekenning van SDE+ subsidie wordt geen rekening gehouden met het potentieel van een bepaalde technologie voor de lange termijn. Hiervoor zijn dan ook geen criteria. Zoals ik in mijn reactie op de Monitor Duurzaam Nederland (Kamerstuk 31 239, nr. 186) heb aangegeven, is de SDE+ gericht op een kosteneffectieve grootschalige uitrol van hernieuwbare energieopwekking. Projecten concurreren om SDE+-subsidie op basis van de kostprijs per eenheid energie. Het toevoegen van het lange termijn potentieel bij het toekennen van SDE+-subsidies, zoals de planbureaus ter overweging geven, past niet in het principe voor concurrentie en kosteneffectiviteit.

Vragen over reactie op de motie van de leden Dik-Faber en Van Tongeren over afzien van besteding van de SDE+-regeling in het buitenland (Kamerstuk 31 239, nr. 184).

2
Kunt u toelichten hoe eventuele SDE+ subsidies voor projecten in het buitenland bijdragen aan innovatie en werkgelegenheid in Nederland?

Antwoord
Zoals ik heb aangegeven in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer (bijlage bij Kamerstuk 31 239, nr. 187) is het openstellen van de SDE+-regeling voor projecten in het buitenland een optie die ik overweeg wanneer onverhoopt blijkt dat Nederland de doelstelling voor hernieuwbare energie in 2020 niet haalt. Vooralsnog ga ik er vanuit dat de doelstelling wordt gehaald en dat de inzet van projecten in het buitenland niet nodig is. Mocht het noodzakelijk blijken om SDE+-subsidies uit te keren aan buitenlandse projecten, dan ben ik voornemens om hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten op regels en voorwaarden die ook voor Nederlandse projecten gelden. Op deze manier kunnen projecten in het buitenland, naast het vergroten van het doelbereik, ook een bijdrage leveren aan ook de kosteneffectieve uitrol van hernieuwbare energie in Nederland. Voor wat betreft de effecten op innovatie en werkgelegenheid wil ik benadrukken dat de SDE+ is ontworpen om de uitrol van hernieuwbare energie op een kosteneffectieve manier te ondersteunen. De SDE+ kan ook een positief effect op innovatie en werkgelegenheid hebben, maar de regeling is hier niet op gericht.

3
Kunt u aangeven of de met SDE+ subsidies gefinancierde projecten in het buitenland opgewekte stroom exclusief is voor Nederland of dat de dan opgewekte stroom ook in eerste instantie ter beschikking komt aan de energievoorziening van dat land?

Antwoord
Over de verschillende ontwerpopties voor samenwerkingsmechanismen met het buitenland denk ik nog na. Het ligt echter niet voor de hand om als voorwaarde te stellen dat de hernieuwbare energieproductie ook wordt ingevoed in het Nederlandse elektriciteitsnet. De voornaamste reden hiervoor is dat het de samenwerking onnodig complex en duur

maakt, waarmee het beoogde doel, het op kostenefficiënte wijze behalen van de hernieuwbare energiedoelstelling, lastiger wordt.

4
Klopt het dat met SDE+ subsidies gefinancierde projecten in het buitenland enkel bijdragen aan onze nationale doelstelling, maar dat de opgewekte energie, bespaarde CO_2-uitstoot en gecreëerde banen in eerste instantie voor het buitenland zijn?

Antwoord
Nee, dit klopt niet. Een project in het buitenland dat door Nederland wordt gesubsidieerd telt mee voor de Nederlandse hernieuwbare energiedoelstelling.
De reductie van CO_2-uitstoot van energieproductie is een gezamenlijke opgave van alle EU-lidstaten. Ten aanzien van uw vraag over werkgelegenheid verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 2.

Vragen over antwoorden op vragen uit het wetgevingsoverleg Energie van 17 november 2014, over windenergie (Kamerstuk 31 239, nr. 185)

5
Kunt u de SDE+-categorie van windenergie op verbindende waterkeringen uitbreiden naar alle zee-werende dijken (uiteraard op voorwaarde van dijkveiligheid) en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Bij uitbreiding van de categorie wind op dijk bestaat het risico dat projecten ten onrechte in aanmerking gaan komen voor het hogere tarief in deze categorie. Als bij de consultatie blijkt dat verwachte meerkosten voor alle zeedijken opname in deze categorie rechtvaardigt dan zal ik de uitbreiding van deze categorie met alle zeedijken voor 2016 bezien.

6
Bent u ermee bekend dat net zoals op land ook op het IJsselmeer grote verschillen in windklimaat bestaan?

Antwoord
Alle locaties in meer vallen in de windrijke categorie. Bij het onderzoek en de marktconsultatie ten behoeve van de totstandkoming van winddifferentiatie in 2014 was er dan ook geen aanleiding om winddifferentiatie ook voor de categorie wind in meer toe te passen. Mocht bij de consultatie voor de SDE+ 2016 blijken dat hier wel aanleiding toe is, dan heb ik de mogelijkheid om dit aan te passen bij de openstelling van de SDE+ in 2016.

7
Bent u bereid om vanaf 2016 winddifferentiatie in te voeren voor wind op zee, in lijn met de reeds ingevoerde winddifferentiatie op land en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Nee. Het invoeren van winddifferentiatie voor wind op zee heeft geen toegevoegde waarde. Wind op zee is geen categorie in de reguliere SDE+. In mijn brief over windenergie op zee (Kamerstuk 33 561, nr. 13) heb ik aangegeven dat er een nieuw systeem komt voor de uitrol van windenergie op zee. In dit systeem wordt de subsidie voor specifieke locaties voor windparken door de overheid via een tender uitgegeven. Voor elke locatie wordt een (maximaal) basisbedrag berekend, waarbij de windgegevens van de locatie worden meegenomen.

8
Wat is de referentieperiode van de gebruikte windmetingen met betrekking tot de in 2015 in gebruik genomen windkaart, en wanneer vindt toetsing aan de praktijk plaats?

Antwoord
De windkaart is gebaseerd op berekeningen voor de periode 2004–2013 van het weermodel Harmonie van het KNMI. Dit is nader omschreven in het rapport «windkaart van Nederland op 100 meter hoogte» van het KNMI van 2014[1].
Hierbij zijn de uitkomsten vergeleken met de metingen van verschillende masten in Nederland. Op basis van deze vergelijking is een correctie toegepast in de Harmonie berekeningen. De (bruikbare) meetperiode van de verschillende meetmasten verschilt per meetmast en is nader aangegeven in bovenstaande rapportage. Niet van alle masten was een (betrouwbare) meetperiode van 10 jaar beschikbaar. Hiermee is dus een toetsing aan de praktijk gerealiseerd voor de lange termijn windaanbod-verwachting, naast het feit dat het Harmoniemodel zelf gebaseerd is op een veelheid aan praktijkmetingen.

9
Klopt het dat een substantieel aantal initiatieven één klasse lager wordt ingedeeld door de windkaart dan op basis van het windaanbod zou worden verondersteld en zo ja, waarom is hier voor gekozen?

Antwoord
Dat is niet juist. De gemeentelijke winddifferentiatie is vastgesteld op basis van gemiddelde windsnelheid van de gemeente over de periode 2004 t/m 2013. Dit kan betekenen dat er gebieden binnen de gemeente zijn met een hogere of een lagere gemiddelde windsnelheid dan het algehele gemiddelde van de gemeente. Bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is door enkele projectontwikkelaars van hun windpark officieus gemeld dat ze een lager windaanbod hebben dan de gemeentelijke gemiddelde windsnelheid. Om het generieke karakter van de SDE+ te behouden wordt de gemeentelijke winddifferentiatie niet aangepast. Dit betekent niet dat deze windparken niet gerealiseerd kunnen worden. De basisbedragen worden berekent een ruime meerderheid (80%) van de projecten doorgang moeten kunnen vinden. Deze projecten kunnen dus nog steeds winstgevend zijn.

Vragen over beantwoording vragen commissie over bij- en meestook van biomassa in kolencentrales (Kamerstuk 30 196, nr. 301)

10.
Bent u bekend met het feit dat in de fasering van de SDE+ niet de technologieën met de laagste maatschappelijke kosten aan bod komen en wat zijn de extra kosten van de uitgaven aan duurzame energie als gevolg hiervan?

Antwoord
Binnen de SDE+ wordt voorrang gegeven aan projecten met de laagste kostprijs. Dit zijn projecten met het laagste basisbedrag of projecten die in de vrije categorie indienen (lager dan het basisbedrag). In theorie zou het ook mogelijk zijn om projecten op basis van de onrendabele top te rangschikken, rekening houdend met de verschillende prijzen voor hernieuwbare elektriciteit, gas en stoom. Met hetzelfde bedrag aan subsidie zou dan mogelijk meer hernieuwbare energie kunnen worden gerealiseerd. Deze benadering heeft echter ook belangrijke nadelen, die

[1] Zie: http://www.knmi.nl/bibliotheek/knmipubTR/TR351.pdf

de Algemene Rekenkamer onderschrijft in haar rapport. De rangschikking van projecten op basis van de onrendabele top zou, door de volatiliteit van de energieprijzen, resulteren in een systeem waarin ieder jaar andere opwekkingstechnieken voorrang kunnen krijgen. Dit leidt tot onvoorspelbaarheid en vormt geen stabiele basis voor de indiening van projecten met een lange voorbereidingstijd. De kosten van bijvoorbeeld financiering van hernieuwbare energie kunnen hierdoor stijgen, met als gevolg dat de totale kosten van een project hoger worden. Daarnaast kan de investeringsbereidheid bij ondernemers afnemen, waardoor het moeilijker en daarmee kostbaarder wordt om de doelen voor hernieuwbare energie te behalen. Om deze redenen heb ik geen aanleiding om het huidige systeem te wijzigen. Ook de Algemene Rekenkamer stelt dat aanpassing van het veilingsysteem op korte termijn weinig voordeel zal opleveren voor de rijksuitgaven of de mate van doelrealisatie.

11
Welke mogelijkheden heeft u om te zorgen dat juist wel die technologieën met de laagste maatschappelijke kosten aan bod komen en per wanneer zouden die mogelijkheden ingevoerd kunnen worden?

Zie mijn antwoord op vraag 10.

12
Hoeveel kost het om de 5 kolencentrales vervroegd te sluiten?

Antwoord
Zoals ik uw Kamer per brief op 30 april jl. (Kamerstukken 30 196 nr. 309) heb laten weten, ben ik niet in staat om deze informatie aan uw Kamer te geven.

13
Kunt u toelichten wat de duurzaamheidseisen zijn waaraan de alternatieve brandstoffen moeten voldoen?

Antwoord
In de uitvoeringsregeling stimulering duurzame energieproductie staat aangegeven aan welke specifieke criteria de verschillende biomassastromen moeten voldoen. Deze regeling is op 27 maart in de Staatscourant gepubliceerd (kenmerk WJZ / 15024397). De alternatieve brandstoffen moeten voldoen aan het criterium broeikasgasbalans, het criterium naleving wetgeving en het criterium «chain of custody», wat inhoudt dat er een koppeling is tussen het uiteindelijk gebruikte materiaal in het product en de eerste juridische eigenaar van het materiaal bij de productie.

14
Gaat u stappen ondernemen om het risico op beperkte beschikbaarheid van gecertificeerde biomassa te verminderen en zo nee, waarom niet?

Antwoord
De duurzaamheidscriteria zijn opgenomen in de SDE+ met ingang van 2015. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu zal in 2015 een traject starten om de criteria in de milieuwetgeving te verankeren. Ook richten we een systeem in om duurzaamheidssystemen te toetsen aan de duurzaamheidscriteria. Om het aantonen van de duurzaamheid van de biomassa middels verificatie mogelijk te maken, moet onder andere een verificatieprotocol worden gemaakt en moeten verificateurs worden geaccrediteerd. De verwachting is dat dit traject circa twee jaar gaat duren. Voor het jaar 2016 is het systeem van certificatie en verificatie waarschijnlijk nog niet klaar. Bedrijven die dan al kunnen produceren,

krijgen voor 2016 te maken met een rapportageverplichting. Bij de implementatie van de duurzaamheidscriteria wordt ook gekeken naar de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid, waarbij ook wordt gekeken naar de mogelijke effecten op de beschikbaarheid van biomassa die voldoet aan de duurzaamheidscriteria. De natuur- en milieuorganisaties en energiebedrijven hebben een privaatrechtelijk convenant afgesloten. De aanvullende afspraken in dit convenant dienen ertoe het vertrouwen tussen de partijen te vergroten dat de duurzaamheidscriteria op een goede wijze worden geïmplementeerd en de bij- en meestook op verantwoorde wijze plaatsvindt. Onderdeel van dit convenant is de opzet van een realistisch stimuleringsprogramma (inclusief financiering) dat als doel heeft de ambitie en het genoemde ingroeipad uit het convenant voor het gebruik van gecertificeerde biomassa te realiseren.

15
Hoe is het effect van de alternatieve biomassaprijzen op het basisbedrag berekend?

Antwoord
De gehanteerde uitgangspunten en methoden staan beschreven in de notitie van ECN en DNV GL, met als titel «Verkenning effect alternatieve brandstoffen voor de categorieën bij- en meestook in de SDE+». Deze verkennende notitie is een bijlage bij de brief die op 9 april jl. aan de Tweede Kamer gezonden is (Aanhangsel Handelingen II 2014/15, nr. 2215).

Vragen over duurzaamheidscriteria vaste biomassa voor energietoepassingen (Kamerstuk 30 196, nr. 300)

16
Kunnen de Nederlandse criteria voor biomassa een internationale versnelling geven aan de markt voor duurzame biomassapellets en zo ja, aan welke randvoorwaarden moet dan worden voldaan bij de certificering en uitwerking van de criteria?

Antwoord
Ja, de Nederlandse criteria kunnen hier zeker aan bijdragen. De duurzaamheidscriteria met het ingroeipad voor volledige toetsing op areaalniveau behoren tot de meest vooruitstrevende en verregaande criteria in de wereld. Bekeken zal worden welke van de bestaande certificaten hiervoor van voldoende kwaliteit zijn. Er zijn op voorhand geen aanvullende randvoorwaarden voor de implementatie van de criteria.

17
Kunt u aangeven of u op korte termijn een besluit neemt over de aanwijzing van een onafhankelijke autoriteit, die certificeringssystemen voor duurzame biomassa moet goedkeuren?

Antwoord
Dat besluit wordt genomen zodra ik over een gedegen toetsingsprotocol beschik. Ik verwacht over enkele maanden zover te zijn. Zie verder het antwoord op vraag 14 voor het proces ten aanzien van de implementatie.

18
Kunt u aangeven hoeveel van de biomassa die bijgestookt wordt in Nederland uit Noord-Amerikaanse bossen komt en hoe verhouden de Nederlandse duurzaamheidseisen voor biomassa zich tot de Amerikaanse en Canadese eisen?

Antwoord
Op dit moment wordt er nog geen biomassa bijgestookt die moet voldoen aan de duurzaamheidscriteria. Er zijn bestaande private duurzaamheidssystemen die certificaten voor duurzaam bosbeheer afgeven, zoals Forest Stewardship Council (FSC) en Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC). Duurzaamheidssystemen zoals Sustainable Forestry Initiative (SFI), American Tree Farm System (ATFS) en Canadian Standards Association (CSA) worden in de belangrijkste herkomstgebieden van houtpellets gebruikt. Om subsidie te kunnen ontvangen, moet de subsidieontvanger aantonen dat de biomassa aan de duurzaamheidscriteria voldoet. In het geval dat de biomassa afkomstig is uit bossen, is het praktisch om hierbij gebruik te maken van bestaande certificaten. Bekeken zal worden welke van de bestaande certificaten hiervoor van voldoende kwaliteit zijn. Zoals ik heb aangegeven in mijn antwoord op vraag 14, wordt gewerkt aan het inrichten van een systeem om duurzaamheidssystemen te toetsen aan de duurzaamheidscriteria.

19
Kunt u een tijdpad geven voor de notificatieprocedures bij de EU inzake biomassa en de Kamer informeren over de uitkomst van deze procedures?

Antwoord
Begin 2015 is het besluit SDE+ opnieuw gewijzigd, onder andere vanwege de introductie van de mogelijkheid om biomassa bij- en mee te stoken in kolencentrales. Dit gewijzigde besluit is als geheel opnieuw bij de Europese Commissie aangemeld, waarbij het bij- en meestoken van biomassa afzonderlijk is vermeld. De Europese Commissie heeft recent positief gereageerd op de notificatie van het gewijzigde SDE+ Besluit. Over de later toegevoegde mogelijkheid om maximaal 25% van de niet-gerealiseerde subsidiabele productie van hernieuwbare energie in enig jaar in het daaropvolgende jaar in te halen en daarvoor subsidie te ontvangen wordt nog met de Europese Commissie overlegd.

20
Met hoeveel geld subsidieert de overheid het bijstoken van biomassa in kolencentrales indien maximaal gebruik wordt gemaakt van de SDE+ regeling?

Antwoord
Het cumulatieve subsidiebedrag over een periode van acht jaar is circa 3 miljard euro, waarbij wordt gerekend met het energieprijsscenario uit de Nationale Energie Verkenning 2014. De systematiek van de SDE+ zorgt ervoor dat aanvragers met elkaar concurreren om het beschikbare budget, waardoor dit bedrag in de praktijk lager uit kan vallen. Het is bovendien onwaarschijnlijk dat de volledige 25 PJ al in 2015 zal worden beschikt, omdat bedrijven dan ver onder het door ECN en DNV GL berekende basisbedrag zouden moeten inschrijven.

Vragen over injectie van productiewater bij olie- en gaswinning (Kamerstuk 33 952, nr. 31)

21
Wordt er altijd een milieueffectenrapportage (MER) opgemaakt bij het verstrekken van vergunningen voor afvalwaterinjecties en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Het besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) maakt onderscheid tussen activiteiten die m.e.r.-plichtig zijn en activiteiten die m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. In dit laatste geval moet vooraf beoordeeld

worden *of* een milieueffectrapportage moet worden opgesteld. Injectie van productiewater is m.e.r.-beoordelingsplichtig. In de meeste gevallen wordt sowieso een MER opgesteld omdat de injectie van productiewater onderdeel is van een andere m.e.r.-plichtige activiteit, zoals olie- of gaswinning. In de overige gevallen zal per geval beoordeeld worden of er een milieueffectrapportage opgesteld moet worden.

Vragen over stand van zaken mogelijke na-ijlende gevolgen van de voormalige steenkolenwinning (Kamerstuk 32 849, nr. 35)

22
Kunt u toelichten wat de uitkomsten zijn van uw overleg met voormalige mijnbouwbedrijven over de financiering van financiële voorziening voor schrijnende gevallen door de gevolgen van steenkoolwinning in Zuid-Limburg?

Antwoord
Ik heb het initiatief genomen om in samenspraak met de provincie Limburg, de voormalige mijnbouwgemeenten en ook met de rechtsopvolgers van de drie voormalige steenkolenbedrijven tot een financiële voorziening te komen. De voorziening maakt het voor de bevoegde gezagen mogelijk om direct te handelen als de bouwtechnische veiligheid van de hoofdwoning van burgers als gevolg van de voormalige steenkolenwinning in het geding is en de schade niet op andere wijze hersteld of vergoed kan worden. Ik heb toegezegd dat het Rijk, al dan niet samen met de mijnbouwbedrijven, een bijdrage zal leveren van 1 miljoen euro. Mijn inzet is dat de rechtsopvolgers van de mijnbouwbedrijven een bijdrage aan de voorziening leveren. Het geplande overleg met deze bedrijven heeft echter nog geen doorgang kunnen vinden. Zodra dat overleg heeft plaatsgevonden, zal ik uw Kamer over de resultaten informeren.

23
Kunt u toelichten hoeveel, indien niet duidelijk is welk bedrag de voormalige mijnbouwbedrijven bereid zijn bij te dragen, de regionale overheden zouden moeten bijdragen voor de financiële voorziening voor schrijnende gevallen door de gevolgen van steenkoolwinning?

Antwoord
De afspraak met de regionale overheden is dat het Rijk en de rechtsopvolgers van de voormalige mijnbouwbedrijven samen 1 miljoen euro bijdragen aan de financiële voorziening en dat de provincie Limburg en de voormalige mijngemeenten gezamenlijk eveneens 1 miljoen euro bijdragen. De hoogte van de bijdrage van de voormalige mijnbouwbedrijven aan de financiële voorziening heeft derhalve geen gevolgen voor de afgesproken en toegezegde bijdrage van 1 miljoen euro door de regionale overheden.

24
Kunt u aangeven of er een getekend akkoord is met provincie en gemeenten over de regie betreffende een financiële voorziening voor schrijnende gevallen door de gevolgen van steenkoolwinning?

Antwoord
In het bestuurlijk overleg dat is gevoerd met vertegenwoordigers van de provincie Limburg en de voormalige Limburgse mijngemeenten is overeengekomen dat de inrichting van, de regie over en de uitvoering van de financiële voorziening in handen komt te liggen van de provincie Limburg in samenspraak met de betrokken mijngemeenten. Indien vastlegging van de gemaakte afspraken in een schriftelijk akkoord nuttig of noodzakelijk zou blijken te zijn bij de inrichting of uitvoering van de

financiële voorziening, dan zal daar uiteraard toe worden overgegaan. Om de totstandkoming van de financiële voorziening te bespoedigen heb ik op 2 april jl. een brief gestuurd naar de provincie Limburg, als regisseur van de voorziening, waarin de gemaakte afspraken bevestigd zijn.

25
Bent u bereid om samen met provincie de regeling voor een financiële voorziening voor schrijnende gevallen op te zetten zodat regio en Rijk verantwoordelijkheid dragen en zo nee, waarom niet?

Antwoord
De financiële voorziening voor schrijnende gevallen is een tijdelijke voorziening bedoeld om direct te kunnen handelen als de veiligheid van de hoofdwoning van burgers niet gewaarborgd kan worden als gevolg van de voormalige steenkolenwinning. Gezien het doel van de voorziening ligt de regierol wat betreft opzet, inrichting en uitvoering van de voorziening bij de provincie. Dat is in het bestuurlijk overleg tussen het Rijk en de regio ook zo afgesproken. Zowel het Rijk als de regio dragen financieel bij aan de voorziening en dragen in die zin verantwoordelijkheid voor de voorziening.

26
Bent u bereid om het mogelijk te maken dat de door u toegezegde 1 miljoen euro zo snel mogelijk ingezet wordt voor een financiële voorziening voor schrijnende gevallen door de gevolgen van steenkoolwinning in Zuid-Limburg, ook als de mijnbouwbedrijven niet over de brug komen?

Antwoord
Ja. Zowel in het bestuurlijk overleg met vertegenwoordigers van provincie en gemeenten als in de brief die ik aan de provincie hebt gestuurd, heb ik aan de regio toegezegd dat de bijdrage van 1 miljoen euro van de zijde van het Rijk, al dan niet samen met de betrokken voormalige mijnbedrijven, zal worden overgemaakt zodra de provincie die voorziening heeft ingericht.

27
Kunt u toelichten welk bedrag voor de financiële voorziening voor schrijnende gevallen door de gevolgen van de steenkoolwinning in Zuid-Limburg toegezegd is door de regio?

Antwoord
Van de zijde van de provincie Limburg en de voormalige mijnbouwgemeenten is toegezegd dat zij 1 miljoen euro zullen bijdragen aan de financiële voorziening voor schrijnende gevallen. Dit wel onder het voorbehoud dat provinciale staten en de gemeenteraden instemmen met hun eigen bijdrage.

28
Heeft u met de regio de datum van 1 juni 2015 afgesproken als uiterlijke datum voor het inrichten van de voorziening voor schrijnende gevallen?

Antwoord
Ik heb met de provincie Limburg en de voormalige mijnbouwgemeenten afgesproken dat de financiële voorziening voor schrijnende gevallen op zo kort mogelijke termijn ingericht wordt, zodat de toegezegde financiële middelen daadwerkelijk beschikbaar zijn en kunnen worden aangewend indien zich situaties zouden voordoen waarbij de veiligheid van wonen in het geding komt ten gevolge van de voormalige steenkolenwinning.

Vragen over de aanbieding van het rapport Stimulering duurzame energieproductie (SDE+); Haalbaarheid en betaalbaarheid van beleidsdoelen (Kamerstuk 31 239, nr. 187).

29
In hoeverre is er rekening gehouden met het fenomeen dat dalende energieprijzen (als gevolg van zonne- en windenergie) leiden tot een toenemende subsidiebehoefte?

Antwoord
Uiteraard wordt bij het bepalen van de ramingen voor de SDE+ rekening gehouden met de ontwikkelingen van belangrijke factoren op de energiemarkt, zoals de elektriciteitsprijs. Het is correct dat bij een gelijkblijvende kostprijs van hernieuwbare energie, dalende elektriciteitsprijzen leiden tot een grotere subsidiebehoefte. Ik verwacht echter geen structurele daling van de elektriciteitsprijs in de komende jaren. De Nationale Energieverkenning (NEV) 2014 stelt juist dat de elektriciteitsprijzen tegen het einde van dit decennium zullen stijgen. Daarnaast heb ik geen reden om te verwachten dat de kostenreducties die de afgelopen jaren zijn gerealiseerd bij verschillende vormen van hernieuwbare energieproductie zullen stagneren. Deze ontwikkelingen ondersteun ik met het innovatiebeleid. Ook de kostenreductie van 40% voor wind op zee die in het Energieakkoord is afgesproken is hierbij van belang.

30
Is het loslaten van het 25 PJ-plafond op biomassameestook een efficiënte manier om de doelstelling van 14% in 2020 toch te halen?

Antwoord
De bij- en meestook van biomassa is een relatief kostenefficiënte vorm van hernieuwbare energieproductie en levert een grote bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen uit het Energieakkoord. Het basisbedrag voor verlengde levensduur van bij- en meestook van biomassa in kolencentrales is 0,108 €/kWh en voor nieuwe capaciteit van meestook is dit 0,115 €/kWh, terwijl het maximum basisbedrag 0,15 €/kWh is. Het is onzeker of, bovenop de productie van 25 PJ duurzame energie per jaar, nog extra duurzame energie door middel van bij- en meestook van biomassa in kolencentrales op een kosteneffectieve wijze zou kunnen worden gerealiseerd. Vanwege de afspraken in het Energieakkoord over de maximering van de bij- en meestook, heb ik hier geen aanvullend onderzoek naar laten doen. Ik houd vast aan het in het Energieakkoord afgesproken maximum van 25 PJ.

31
Kunt u aangeven welk deel van het SDE+-budget in 2023, qua uitgaven, naar verwachting naar wind op land respectievelijk wind op zee zal gaan?

Antwoord
Het is niet mogelijk om met zekerheid uitspraken te doen over het toekomstige aandeel van specifieke opwekkingstechnologieën in het totale SDE+ budget. De SDE+ regeling alsook de tender voor windenergie op zee zijn vormgegeven om de concurrentie te bevorderen en daarmee zoveel mogelijk hernieuwbare energieproductie te stimuleren met de beschikbare middelen, zonder vooraf te kiezen voor specifieke opwekkingstechnologieën. Wel kan voor wind op zee een inschatting gemaakt worden voor verwachte subsidiekosten. Zoals ik uw Kamer per brief op 19 mei jl. over de SDE+ Wind op Zee heb laten weten zijn voor de periode 2019–2038 deze verwachte subsidiekosten ruim 8 miljard euro op basis van de laatste ramingen van ECN. Zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb aangegeven, zal ik uw Kamer jaarlijks

een overzichtelijk totaalbeeld van de financiële en beleidsinformatie in de context van het Energieakkoord en de doelstellingen ten aanzien van hernieuwbare energieproductie aanbieden. Daarbij zal ik gebruik maken van de meest recente NEV (verwacht in het najaar).

32
Hoeveel budget wordt door het Rijk tot 2023 jaarlijks in energiebesparing respectievelijk onderzoek en innovatie op energiegebied respectievelijk duurzame energieproductie geïnvesteerd?

Antwoord
Het is niet mogelijk om in detail aan te geven hoeveel het Rijk tot 2023 jaarlijks aan energiebesparing, energie-innovatie en hernieuwbare energieproductie zal gaan investeren. Het kabinet zal vanaf de begroting voor 2016 conform de motie Leegte c.s. (Kamerstuk 30 196 nr. 278) in de begrotingen van de verschillende departementen inzichtelijk maken welke uitgaven er worden gedaan in het kader van het Energieakkoord.

Hieronder staan de bedragen die zijn opgenomen in de begroting 2015 voor het energiedomein, artikel 14, geraamde kasuitgaven:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Topsector Energie	30.282	44.451	67.993	57.409	55.606	46.406	41.406
Energie-innovatie	36.766	19.749	7.872	2.370	2.361	2.361	2.361
Green Deals	1.889	20.544	750	18.751			
Energie-akkoord		29.205	35.464	54.289	59.289	50.000	50.000
Stimulering Duurzame Energie productie	899.461	1.019.550	1.184.749	1.411.015	1.543.557	1.829.331	2.417.000
Subsidieregeling Indirecte emissiekosten ETS		77.000	77.000	77.000	77.000	77.000	77.000
Carbon Capture Storage	5.015	38.047	19.557	8.915	7.242	8.955	8.955
Programma Hoge Flux Reactor	7.250	7.250	7.250	8.111	8.111	8.111	8.111
Subsidieregeling zonnepanelen	29.632						
Innovatie-vouchers elektrische mobiliteit	2.535	2.210	1.120				
Duurzaam Caribisch Nederland		9.512	2.500				
Beperking tariefstijging energietarieven Caribisch Nederland	3.161	5.000	4.500	4.000	3.500	3.000	3.000
Besluit subsidie investering kennisinfrastructuur		902	902				
Duurzame warmte	1.097						
Transitie-Management AgNL	13.2077	1.112	1.044				
Overig	527	30					
Energie Centrum Nederland	37.757	21.896	23.949	23.110	22.723	22.623	22.623
Uitkoopregeling hoogspanningsverbindingen					28.000	28.000	28.000

33.
Kunt u bevestigen dat de analyse van de Algemene Rekenkamer dat er 12,8 miljard nodig is om in Nederland de doelstellingen uit het Energieakkoord halen een nieuw inzicht betreffen dat voortkomt uit nieuwe modelberekeningen van Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN)?

Antwoord
Nee. De Algemene Rekenkamer heeft in haar rapport gebruik gemaakt van de gegevens van (een voorlopige versie van) de NEV 2014, waarin het aandeel hernieuwbare energie lager werd ingeschat (12,4%) dan in de definitieve versie. Zoals in de NEV 2014 is aangegeven, is het beschikbare budget (de Opslag Duurzame Energie, die langjarig is vastgelegd) op zichzelf geen knelpunt om de doelen van 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023 te realiseren. Wel spelen factoren van niet-financiële aard mee, die er mogelijk toe leiden dat er vertraging in de realisering van hernieuwbare energie zou kunnen optreden.

34
Is het mogelijk om een aparte, vereenvoudigde regeling in de SDE+ op te nemen gericht op coöperaties omdat de derde pijler van het Energieakkoord niet van de grond komt en zo ja, bent u bereid om een dergelijke

regeling op te zetten als coöperatieve initiatieven onvoldoende tot hun recht komen met alleen stimulering via de zogenaamde «postcoderoosregeling»?

Antwoord
Ik deel de mening niet dat de derde pijler van het Energieakkoord niet van de grond komt. De NEV 2014 geeft aan dat er goede voortgang wordt geboekt ten aanzien van het streven uit de derde pijler van het Energieakkoord dat in 2020 minimaal 1 miljoen huishoudens via hernieuwbare decentrale energie in hun eigen energieverbruik voorzien. De NEV 2014 constateert dat de netto-levering van elektriciteit aan huishoudens in 2020 met bijna 20% daalt. De NEV 2014 benadrukt bovendien dat zon-PV een «game changer» kan zijn voor het energiebeleid gericht op huishoudens. Een belangrijke aanjager hiervan is de salderingsregeling. Ik zie op dit moment dan ook nog geen reden om te onderzoeken of een aparte regeling in de SDE+ voor coöperaties mogelijk is en effectief zou kunnen zijn.

35
Van hoeveel projecten en met welke omvang is het u bekend dat zij gebruik gaan maken van de zogenaamde postcoderoosregeling?

Antwoord
Er zijn momenteel 8 coöperaties die van de Belastingdienst een beschikking hebben gekregen op grond waarvan zij gebruik kunnen maken van de regeling voor het verlaagde tarief in de energiebelasting. Hoewel dat niet per definitie betekent dat deze coöperaties de regeling ook daadwerkelijk zullen gaan toepassen, ligt dat wel voor de hand. De omvang van de projecten is niet bekend.

36
Hoe wilt u de transitie naar een duurzame energievoorziening verder van onderop stimuleren afgezien van het in stand houden van de salderingsregeling?

Antwoord
Zoals ik heb vermeld in de visie op lokale energie van 8 november 2013 (Kamerstuk 30 196, nr. 222) zijn er verschillende instrumenten voor het stimuleren van de transitie naar een duurzame energievoorziening van onderop. Dit betreft bijvoorbeeld het recent (per 1 mei) in werking getreden besluit experimenten decentrale duurzame elektriciteitsopwekking. Dit besluit heeft als doel om experimenten met lokale opwek van duurzame energie mogelijk te maken waarbij ontheffingen gelden voor delen van de Elektriciteitswet 1998. Daarnaast wordt tot 2020 aan ieder huishouden in Nederland een slimme meter aangeboden, wat moet leiden tot een vergroting van het bewustzijn van het energieverbruik onder consumenten en bedrijven. In mijn warmtevisie van 2 april 2015 (Kamerstuk 30 196, nr. 305) heb ik aandacht besteed aan de stimulering van hernieuwbare warmtetoepassingen.

37
Kunt u zich vinden in het beeld van de Algemene Rekenkamer dat de SDE+ behoudend wordt ingezet en zo nee, hoe verklaart u dan dat de beoogde doelstellingen niet gehaald worden?

Antwoord
Zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb aangegeven, vind ik de conclusie dat de beoogde doelstellingen niet worden behaald voorbarig. In alle gevallen vind ik het belangrijk om op een zorgvuldige wijze om te gaan met de SDE+, omdat de subsidies die

hiermee gemoeid zijn rechtstreeks worden betaald door huishoudens en bedrijven. Niettemin begrijp ik de stelling van de Algemene Rekenkamer dat de SDE+ behoudend wordt ingezet. Dit is te verklaren doordat vooraf niet volledig rekening kan worden gehouden met vertraging en onderproductie bij projecten. Met het afgeven van een subsidiebeschikking committeert het Rijk zich aan de uitbetaling van een maximum subsidiebedrag per eenheid energie tot aan de maximale subsidiabele productie gedurende de looptijd van een project. Het werkelijke subsidiebedrag per eenheid energie wordt gecorrigeerd voor de marktprijs van hernieuwbare energie in het betreffende jaar. Indien de productie in een jaar tegenvalt hebben producenten de mogelijkheid om de onderproductie in latere jaren in te halen («banking»). Daarom kan er pas aan het einde van de looptijd van de beschikking geconcludeerd worden of een project minder subsidie heeft gekregen dan vooraf was verwacht. Als aan het eind van de looptijd van een beschikking blijkt dat er minder productie is gesubsidieerd dan verwacht, blijven deze middelen door middel van de begrotingsreserve beschikbaar voor de stimulering van hernieuwbare energie.

38
Zijn er maatregelen mogelijk in de SDE+ waarmee rekening wordt gehouden met praktijkfactoren, te weten dat projecten vertraging oplopen of minder energie opwekken dan op papier?

Antwoord
Onderbesteding als gevolg van een lagere subsidiabele productie kent drie mogelijke oorzaken: vertraging, onderproductie en uitval. In het geval van vertraging van inbedrijfname van een installatie zullen de niet uitgegeven middelen later alsnog volledig tot uitbetaling kunnen komen (zolang wordt voldaan aan de maximale termijnen voor inbedrijfname). Ook in het geval van onderproductie kunnen niet uitgegeven middelen later alsnog tot uitbetaling komen. De SDE+ kent namelijk een systeem van «banking», waarbij niet gebruikte subsidierechten in een later jaar alsnog kunnen worden ingehaald, tot aan een uitloopjaar na de reguliere subsidiabele productieperiode. In het geval van uitval van projecten kunnen de niet uitgegeven middelen worden ingezet voor nieuwe, vervangende projecten. Dat gebeurt ook, maar niet eerder dan dat is vastgesteld dat een project definitief niet doorgaat. Daartoe monitort de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland de voortgang van projecten, die overigens zijn gehouden aan maximale termijnen voor inbedrijfname. Zoals ik in mijn antwoord op vraag 37 heb aangegeven, kent de SDE+ hiervoor een begrotingsreserve, waarmee middelen beschikbaar blijven voor vervangende projecten. Hoewel het op zich denkbaar is om in een jaar meer verplichtingen aan te gaan dan dat er budget tegenover staat, zou dit een speculatie op hogere energieprijzen, structurele onderproductie en uitval zijn die ik niet wenselijk acht in het licht de budgettaire beheersbaarheid en het gegeven dat de subsidies die hiermee gemoeid zijn rechtstreeks worden betaald door huishoudens en bedrijven.

39
Bent u voornemens om maatregelen te nemen om de onderbenutting van gemiddeld 26% in de SDE en SDE+ voornamelijk door het lager uitvallen van productie van projecten op te vangen en ervoor te zorgen dat het doel voor hernieuwbare energie in 2020 en 2023 gehaald worden?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 38.

40
Is het mogelijk om meer subsidieaanvragen te honoreren als het SDE+ budget strikt genomen toelaat om de reden dat er altijd projecten af zullen vallen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 38.

41
Wat is uw reactie op de overwegingen van de Algemene Rekenkamer over het toelaten van investeringen in het buitenland tot de SDE+?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 2.

42
Kunt u toelichten welke mogelijkheden er zijn in plaats van extra subsidieverplichtingen voor windparken op zee of SDE+ voor het buitenland zoals geschetst door de Algemene Rekenkamer?

Antwoord
Zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb aangegeven, vind ik de conclusie dat de beoogde doelstellingen niet worden behaald voorbarig. In 2016 wordt het Energieakkoord geëvalueerd. Op dat moment zal besloten worden of extra maatregelen nodig zijn om de doelen van 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023 te halen. Tot dat moment is het van belang dat alle partijen de afgesproken maatregelen daadkrachtig implementeren en hier ook de tijd en ruimte voor krijgen. Als in 2016 blijkt dat de inspanningen van de verschillende partijen niet tot de gewenste resultaten leiden, zal ik samen met de partijen bij het Energieakkoord verkennen welke opties er zijn om te zorgen dat de doelstellingen gehaald worden.

43
Is het juist dat het bedrag van 12,8 miljard waarvoor het Rijk extra verplichtingen zou moeten aangaan om in 2023 de afgesproken doelen uit het Energieakkoord te halen gebaseerd is op nieuwe modelberekeningen van ECN, dat de 40% kostenreductie van wind op zee hierbij al verdisconteerd is en dat ook het voorgenomen beleid hierbij is meegenomen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 33.

44
Ziet u mogelijkheden om de SDE+ regeling aan te passen aan de praktijk door middel van een zekere mate van overboeking?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 38.

45
Bent u voornemens jaarlijks inzichtelijk te maken in hoeverre Nederland met de SDE+ op koers ligt zoals aanbevolen door de Algemene Rekenkamer?

Antwoord
Zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb aangegeven, vind ik het niet verstandig om specifieke doelen per jaar voor de SDE+ vast te leggen. Wel zal ik, zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb toegezegd, de Tweede Kamer jaarlijks

een overzichtelijk totaalbeeld presenteren van de financiële en beleidsinformatie met betrekking tot de SDE+ regeling, in de bredere context van het Energieakkoord en de doelstellingen ten aanzien van hernieuwbare energieproductie. Daarbij zal ik gebruik maken van de meest recente NEV (verwacht in het najaar).

46
Kunt u de tabel: «geraamde kasuitgaven en gevolgen voor de lastenontwikkeling 2013–2031» behorende bij de wet opslag duurzame energie van een update voorzien zodat deze de volgens de Algemene Rekenkamer voorziene uitgaven van 58,9 miljard aan SDE+ subsidie dekt die volgens u nodig zou zijn voor alle verplichtingen die van 2011–2023 worden aangegaan, waarbij dus de totale heffing t/m 2038 wordt meegenomen?

Antwoord
Ik deel de conclusies die de Algemene Rekenkamer op dit punt trekt niet. Zie daarvoor ook mijn antwoord op vraag 33. Zoals in de NEV 2014 is aangegeven, is het beschikbare budget op zichzelf geen knelpunt om de doelen van 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023 te realiseren. Wel spelen factoren van niet-financiële aard mee, die er mogelijk toe leiden dat er vertraging in de realisering van hernieuwbare energie zou kunnen optreden. Zoals aangegeven, wordt het Energieakkoord in 2016 geëvalueerd. Eventuele extra budgetten zijn thans niet aan de orde.

47
Kunt u aangeven waarom er tot op heden voor «slechts» 30 miljard aan inkomsten uit opslag duurzame energie is voorzien, terwijl ervan uitgegaan wordt tot en met 2023 voor 58,9 miljard aan SDE+ subsidie verplichtingen aan te gaan?

Antwoord
Het bedrag dat aan subsidieverplichtingen wordt aangegaan betreft het bedrag dat «worst case» zal moeten worden uitbetaald. Dat is het geval als de energieprijs zich gedurende de gehele subsidieperiode op of onder het niveau van de «basisenergieprijs» bevindt. Bij het opstellen van de kasramingen worden energieprijsscenario's gehanteerd die zich boven de basisenergieprijs bevinden. Dit heeft tot gevolg dat de geraamde kasuitgaven (aanzienlijk) lager zijn dan de aangegane verplichtingen. De inkomsten uit de opslag duurzame energie worden afgestemd op de geraamde kasuitgaven en zijn daarom ook lager dan het totaal aan subsidieverplichtingen.

48
Kunt u aangeven waar u de resterende 28,9 miljard aan opslag duurzame energie vandaan haalt die volgens de Algemene Rekenkamer nodig zou zijn om de benodigde SDE+ subsidieverplichtingen te dekken?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 47.

49
Kunt u aangeven over welke periode u het benodigde bedrag van 58,9 miljard aan SDE+ subsidie waar volgens het rapport van de Algemene Rekenkamer door u wordt uitgegaan heeft opgehaald aan opslag duurzame energie?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 47.

50
Kunt u aangeven hoeveel SDE+ subsidie er reeds door gemeenten is aangevraagd?

Antwoord
Op peildatum 1 mei 2015 zijn 188 positieve beschikkingen aan gemeenten afgegeven op aanvragen binnen de SDE+ openstelling 2014. Al deze beschikkingen betreffen zon-PV projecten. De totale verplichting die hiermee gemoeid is bedraagt 46,1 miljoen euro over de looptijd van de projecten. Overigens publiceert RVO.nl periodiek een overzicht van de positieve beschikkingen van de SDE+ op haar website. Het meest recente totaaloverzicht dateert van januari 2015[2].

51
Is het de intentie om de SDE+ te sluiten na 2023?

Antwoord
Het is niet aan mij om uitspraken te doen over de rol van de SDE+ in het kabinetsbeleid van 2023 en verder.

52
Houdt u inderdaad vast aan dezelfde optimistische inschatting als uw voorganger, namelijk 14,5% hernieuwbare energie in 2020, hoewel het tussendoel voor 2013 bij lange na niet gehaald is?

Antwoord
Allereerst merk ik op dat er geen tussendoelen – bijvoorbeeld voor 2013 – zijn vastgesteld. Er zijn doelen vastgesteld voor 2020 en voor 2023 conform het Energieakkoord. Volgens de NEV 2014 zal het aandeel hernieuwbare energie in de periode 2014–2020 fors toenemen van 4,5% naar maximaal 13%. Volgens de NEV 2014 kan in 2023 maximaal een aandeel van 15,9% worden gerealiseerd. ECN en PBL zijn in hun berekeningen uitgegaan van een vertraging in de realisering van windparken op land waardoor de beoogde 6.000 MW niet reeds in 2020 geheel wordt gerealiseerd (maar wel kort na 2020) en van het niet volledig realiseren van de in het Energieakkoord afgesproken doelen voor windparken op zee. Zoals ik eerder in uw Kamer heb aangegeven, heb ik geen aanleiding om te twijfelen aan de haalbaarheid van de afspraken zoals die in het Energieakkoord zijn gemaakt. Het in het Energieakkoord opgenomen doel voor hernieuwbare energie voor 2023 ligt derhalve binnen bereik. In 2016 wordt – zoals aangegeven – het Energieakkoord geëvalueerd. Alsdan zal worden bezien of en in hoeverre aanvullend beleid op dit terrein opportuun zou zijn.

53
Klopt het dat 58,9 miljard aan SDE+ subsidie voor slechts 51% bijdraagt aan de 2023 doelstelling van 16% duurzame energie?

Antwoord
Nee. Zie mijn antwoord op vraag 46.

54.
Kunt u een indicatie geven hoeveel belastinggeld er gemoeid is met de categorieën autonome productie en overig om de verwachte bijdrage aan de doelstelling in respectievelijk 2020 en 2023 te realiseren?

---

[2] Zie http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/toezeggingen-en-realisatie-sde

Antwoord
Hier is geen belastinggeld mee gemoeid. In het rapport van de Algemene Rekenkamer betreft dit categorieën zonder stimulering via de SDE+.

55.
Bent u op de hoogte van het feit dat, bij vervanging van een gascentrale met restwarmte door een biomassa centrale, het degressieve tarief voor de Energiebelasting op het gas dat geldt voor systemen met meer dan 50% restwarmte, komt te vervallen voor deze centrale en de eventuele warmte-hulpketels in het warmtegebied, bent u op de hoogte van het feit dat hier in de hoogte van de SDE+ geen rekening mee wordt gehouden, waardoor de business case voor verduurzaming van warmte vaak ontbreekt en hoe bent u van plan dit probleem op te lossen?

Antwoord
Ik ben op de hoogte van deze omstandigheid die direct te maken heeft met de door de belastingdienst gehanteerde uitvoeringsregels ten aanzien van de energiebelasting. Om dergelijke projecten alsnog adequaat te ondersteunen, zal ik dit jaar bezien of de zogenoemde correctiebedragen in de SDE+ kunnen worden gecorrigeerd om dit fiscale nadeel te compenseren, waardoor de business case van dergelijke projecten niet zal verslechteren.

56.
Welke duurzaamheidseffecten heeft de subsidiëring van biomassa voor bij- en meestook gezien de door de Algemene Rekenkamer genoemde effecten?

Antwoord
De Algemene Rekenkamer geeft aan dat de tegenstanders van het gebruik van biomassa vaak de negatieve duurzaamheidseffecten zoals meer CO_2-uitstoot, de verslechtering van de biodiversiteit en het verdwijnen van bossen noemen. Om de potentiële negatieve effecten op de duurzaamheid van de gebruikte biomassa te voorkomen, zijn de duurzaamheidscriteria voor vaste biomassa voor energietoepassingen opgesteld, zoals criteria voor duurzaam bosbeheer, koolstofschuld, indirect landgebruik en netto CO_2-reductie. De duurzaamheidscriteria die met milieuorganisaties en energiebedrijven zijn afgesproken en zijn vastgelegd voor de SDE+ regeling, met het ingroeipad voor volledige toetsing op areaalniveau, behoren tot de meest vooruitstrevende en verregaande criteria in de wereld. Bij de evaluatie van het Energieakkoord in 2016 zal de voortgang van de implementatie van de duurzaamheidscriteria en de bij- en meestook van biomassa kritisch worden bezien.

57.
De Algemene Rekenkamer stelt dat de wijze waarop de prijs van biomassa tot stand komt niet transparant is, wat is uw reactie op deze stelling?

Antwoord
De Algemene Rekenkamer stelt dat een gebrek aan transparantie met name een probleem is bij windenergie en biomassa. Zij verwijst daarbij naar een studie uit 2007 naar de Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP) subsidie. De SDE+ kent per opwekkingstechniek een zogeheten basisbedrag. Dit is de integrale kostprijs per eenheid energie voor een referentieproject. Het basisbedrag fungeert als een norm voor de subsidie. De basisbedragen worden jaarlijks op basis van onafhankelijk advies vastgesteld. De Algemene Rekenkamer constateert geen structurele tekortkomingen in het proces waarmee deze basisbedragen worden berekend. Zie verder ook mijn antwoord op vraag 61.

58.
Waarom gaat u uit van een doorlooptijd van windmolenparken in zee van vier jaar als de daadwerkelijke doorlooptijd tot nu toe zeven jaar is?

Antwoord
Ik ga uit van vier jaar, omdat de partijen van het Energieakkoord, waaronder de windsector, hebben afgesproken dat het uitgangspunt is dat binnen vier jaar na het verkrijgen van een subsidiebeschikking de windparken operationeel zijn. Daarbij is het systeem voor wind op zee veranderd, waardoor de doorlooptijden uit het verleden niet direct meer van toepassing zijn op de nieuwe situatie.

59.
Deelt u de conclusie van de Rekenkamer dat ons stimuleringsbeleid voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen instabiel is, zo ja, welke maatregelen kunnen worden genomen om de investeringszekerheid verbeteren en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Nee, ik deel deze conclusie niet. Stabiel beleid is niet per definitie hetzelfde als ongewijzigd beleid. De investeringszekerheid voor producenten is niet in het geding: de overheid komt haar verplichtingen na, volgens de in de beschikking opgenomen voorwaarden. Hoewel de vormgeving van het beleidsinstrumentarium voor de productie hernieuwbare energie enkele keren is aangepast, vertonen de instrumenten die de afgelopen vijftien jaar zijn ingezet overeenkomsten. Met de SDE+ is voorgebouwd op de lessen en ervaringen uit voorgangers van de SDE+. De Algemene Rekenkamer en de Europese Commissie geven aan dat hiermee een goede regeling is neergezet. In het Energieakkoord is afgesproken dat de SDE+ als belangrijkste beleidsinstrument voor de stimulering van hernieuwbare energie gehandhaafd blijft.

60.
Heeft u onderzocht welke gevolgen de wijziging van het subsidiesysteem in september 2014 heeft op het beeld van het stimuleringsbeleid bij (mogelijke) investeerders?

Antwoord
De wijziging van het systeem voor wind op zee is vooraf uitvoerig met de sector en investeerders besproken. Zij hebben aangegeven dat het nieuwe systeem en de gelijkmatige uitrol van 5 maal 700 MW een grote verbetering is voor het investeringsklimaat in wind op zee in Nederland.

61.
Hoe kijkt u aan tegen het door de Algemene Rekenkamer geconstateerde gevaar dat schuilt in de afhankelijkheid van vrijwillig aangeleverde informatie over biomassa en de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer om een verplichting in te stellen?

Antwoord
Net als de Algemene Rekenkamer zie ik geen structurele tekortkomingen in het proces waarmee ECN de basisbedragen berekent. Bij het berekenen van de basisbedragen maakt ECN naast eigen onderzoek ook gebruik van marktconsultaties. Gedurende de markconsultatie kunnen marktpartijen contracten aanleveren die ECN kan gebruiken bij de berekeningen. Transparantie over de kosten is hierbij voor zowel het Rijk als de marktpartijen wenselijk, om zo de goede werking van het systeem te behouden. Daarnaast bestaat er voor ontvangers van SDE+ die tevens andere steunmaatregelen genoten of zullen genieten de verplichting om één jaar na in bedrijf name hun werkelijke investeringskosten te rapporteren. Deze

investeringskosten worden met inachtneming van bedrijfsgevoeligheid meegenomen in het consultatietraject van ECN. Ik zal nader bezien of het inzicht dat een volledige informatieverplichting voor alle in bedrijf genomen projecten biedt, opweegt tegen de administratieve lasten voor bedrijven. Een eerste mogelijkheid om deze informatieverplichting op te nemen is de SDE+ regeling 2016.

62.
Is er volgens u een probleem als het gaat om de transparantie van de markt over de kosten van biomassa en energieopwekking uit wind, zoals geschetst door de Algemene Rekenkamer, welke maatregelen kunnen er genomen om deze transparantie ten behoeve van de vaststelling van basisbedragen te bevorderen en bent u bereid maatregelen te nemen om transparantie af te dwingen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 61.

63.
Kunt u aangeven in hoeverre bij het vaststellen van de subsidiehoogte rekening wordt gehouden met de geprognotiseerde elektriciteitsprijs over de volledige subsidieperiode van meestal 15 jaar?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 29.

64.
Bent u bereid om informatieverplichting als voorwaarde te stellen in de SDE+ ten behoeve van de transparantie over de kosten voor de opwekking van duurzame energie en zo nee, waarom niet?

Zie mijn antwoord op vraag 61.

65.
Bent u het eens met de Algemene Rekenkamer dat het veilingmechanisme van de SDE+ minder goed werkt in de afgelopen twee jaar en waar ligt dit volgens u aan?

Antwoord
Nee, ik ben het niet eens met deze conclusie. Sinds de openstelling van de SDE+ 2015 op 31 maart 2015 zijn al veel aanvragen binnengekomen. Het betreft op 23 april SDE+ aanvragen met een omvang van ruim 1,5 miljard euro van de beschikbare verplichtingenruimte van 3,5 miljard euro. Waar we in 2014 zagen dat er minder aanvragen werden ingediend in de vroegere fasen, wordt dit beeld voor 2015 niet bevestigd. Er zit dus nog steeds voldoende concurrentie in het systeem. Daarnaast kan het gegeven dat er minder aanvragen onder het basisbedrag worden ingediend er ook op wijzen dat de basisbedragen nu nog preciezer kunnen worden bepaald, waardoor projecten in veel gevallen niet goedkoper dan het basisbedrag kunnen produceren.

66.
Bent u op de hoogte van feit dat het verduurzamen van een warmtevoorziening onnodig wordt bemoeilijkt omdat de energiebelasting op aardgas voor hulpketels stijgt als de hoofdbron van de warmtevoorziening, een gascentrale, wordt vervangen door duurzame warmte van een biomassacentrale, bent u op de hoogte van het feit dat hier in de hoogte van de SDE+ geen rekening mee wordt gehouden, waardoor de business case voor verduurzaming van warmte vaak ontbreekt en hoe bent u van plan dit probleem op te lossen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 55.

67.
Waarom is er bij de verwachte opbrengst en uitgaven van de SDE+ geen rekening gehouden met de uitval of vertraging van energieopwekking?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 38.

68.
Wat is uw reactie op de constatering van de Algemene Rekenkamer dat door vertraging, uitval en onderproductie van projecten die een beroep doen op de SDE+ beschikbaar geld niet wordt besteed en de totale hoeveelheid opgewekte duurzame energie dus achterblijft?

Antwoord
Zie antwoord vraag 38.

69.
Wat vindt u in van de suggestie van de Algemene Rekenkamer om per jaar méér financieel commitment aan te gaan dan dat er beschikbaar budget is, ook rekening houdend met de ervaring dat er tussen 2009 en 2013 altijd onderbesteding is geweest?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 44.

70.
Zou een aan het Infrafonds vergelijkbaar systeem met beperkte overprogrammering een oplossing kunnen bieden voor de door de door de Algemene Rekenkamer geconstateerde onderprogrammering?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 38.

71.
Kunt u bevestigen dat middelen die niet worden uitgegeven beschikbaar blijven binnen de SDE+-regeling?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 37.

72.
Kunt u aangeven welke systematiek u hanteert bij het doorschuiven van onderbestede budget?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 37.

73.
Wat zijn de implicaties van onderbesteding van het budget voor het halen van de (tussen)doelen van het Energieakkoord?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 37.

74.
Wat gebeurt er met vrijval in de SDE+ in de laatste jaren na 2020 wanneer er (bij vigerend beleid) geen SDE+ beschikkingsrondes meer zullen zijn?

Antwoord
Het is niet aan mij om uitspraken te doen over de rol van de SDE+ in het kabinetsbeleid van 2023 en verder.

75.
Houdt de planning van de te beschikken bedragen per jaar in de SDE+ rekening met de doorlooptijden van technieken en betekent dit dus dat er juist in de jaren 2016–2017 een extra hoog bedrag te beschikken zal zijn om de technieken nog tijdig van financiering te kunnen voorzien?

Antwoord
Ik kondig de beschikbare verplichtingenruimte voor de volgende openstelling van de SDE+ elk najaar aan in een brief aan uw Kamer. Om de laatste inzichten (waaronder de doorlooptijd van technieken) te benutten en om de concurrerende werking van de SDE+ regeling te behouden, acht ik het onverstandig om vooruit te lopen op mogelijke verplichtingenbudgetten voor de jaren daarna.

76.
Wanneer bent u van plan inzicht te geven over de besteding van de 595 miljoen uit niet bestede SDE-gelden die nu in een begrotingsreserve zitten?

Antwoord
De begrotingsreserve van de SDE+ maakt onderdeel uit van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken. Rapportage hierover geschiedt via de reguliere begrotingscyclus.

77.
Kunt u een overzicht geven van alle categorieën van de SDE+, met de uitgavenramingen op basis van volledige realisatie, én de uitgavenramingen op basis van realistische informatie met betrekking tot vertragingen, uitval of onderproductie?

Antwoord
Een uitgebreid overzicht van de verschillende categorieën die in aanmerking komen voor SDE+ subsidie is te vinden op de website van RVO.nl. Er is geen precieze inschatting te geven over de bijdrage van deze verschillende categorieën aan de doelstellingen van 2020 en 2023. Dat komt doordat er in de SDE+ geen specifiek budget gereserveerd is per categorie en doordat de precieze subsidiebedragen die de komende jaren aan de verschillende categorieën worden gegeven niet bekend zijn. Er is geen specifiek budget per categorie gereserveerd, omdat de SDE+ gebaseerd is concurrentie en technologieneutraliteit. De subsidiebedragen die de verschillende categorieën krijgen zijn afhankelijk van de ontwikkeling van de kostprijs, de ontwikkeling van de energieprijzen en het kostenverlagende effect van concurrentie tussen aanvragers van SDE+-middelen. Het niet meer vooraf toebedelen van specifieke budgetten aan specifieke technologieën is een van de belangrijkste lessen van de voorganger van de SDE+, de SDE-regeling. Ik zal, zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb toegezegd, de Tweede Kamer jaarlijks een overzichtelijk totaalbeeld presenteren van de financiële en beleidsinformatie met betrekking tot de SDE+, in de bredere context van het Energieakkoord en de doelstellingen ten aanzien van hernieuwbare energieproductie. Daarbij zal ik gebruik maken van de meest recente NEV (verwacht in het najaar).

78.
Wat vindt u van de suggestie van de Algemene Rekenkamer om jaarlijks méér verplichtingen aan te gaan, uitgaande van de ervaring dat er altijd onderbesteding is, met als doel te voorkomen dat er geld op de plank blijft liggen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 38.

79.
Welke bestedingsopties overweegt u voor de onderuitputting van de SDE+ en in welke mate dragen deze bestedingsopties bij aan de toename van de hernieuwbare energieproductie?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 37.

80.
Kunt u bij deze een overzicht zenden van de door u verwachte duurzame energie productie in PJ in respectievelijk 2020 en 2023 dankzij de inzet van de SDE+ versus andere instrumenten?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 77.

81.
Kunt u een overzicht geven van alle categorieën van de SDE+, en aangeven welke bijdragen ze zouden moeten behalen aan het halen van de doelstellingen van 2020 en 2023?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 77.

82.
Bent u bereid om de Tweede Kamer in te lichten over de jaarlijkse bijdrage die de SDE+ moet leveren om de beleidsdoelen te halen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 77.

83.
Bent u het eens met de Algemene Rekenkamer, die van mening is dat wind op zee de enige optie is waar ten opzichte van het voorgenomen beleid tot 2023 een versnelling mogelijk is?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 42.

84.
Zijn er volgens u meer dan de twee opties zoals geschetst door de Algemene Rekenkamer om een extra inspanning te leveren om de doelen voor hernieuwbare energie bij tegenvallende resultaten toch te halen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 42.

85.
Wat is uw reactie op de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat er tussen 2015 en 2019 voor 12,8 miljard extra verplichtingen moeten worden aangegaan om de beoogde doelen voor 2023 te halen?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 33.

86.
Bent u bereid door te rekenen welke positieve gevolgen, bijvoorbeeld door meer werkgelegenheid en verminderde uitstoot, de doelrealisatie door verhoging van het SDE+ budget heeft?

Antwoord
Zie antwoord vraag 33.

87.
Kunt u aangeven hoeveel er in 2013 en 2014 is opgehaald aan opslag duurzame energie en hoeveel een gemiddeld huishouden daarvoor in 2013 en in 2014 heeft betaald?

Antwoord
In 2013 droeg een gemiddeld huishouden 9 euro inclusief BTW bij aan de SDE+. In 2014 was dat 19 euro inclusief BTW. Daarmee werd 97 mln. euro in 2013 en 175 mln. euro in 2014 geïnd.

88.
Kunt u verklaren waarom de Algemene Rekenkamer ervan uit is gegaan dat onder bestede SDE+ subsidies terugvloeien naar de Nederlandse huishoudens?

Antwoord
Nee, dat kan ik niet verklaren. Dit is een aanname van de Algemene Rekenkamer die ik niet onderschrijf. Zoals aangegeven blijven niet benutte kasmiddelen voor de SDE+ beschikbaar voor toekomstige en vertraagde uitgaven voor de SDE+. Er is dientengevolge geen sprake van het terugvloeien van eventueel niet besteed budget naar huishoudens.

89.
Kunt u aangeven of er contact is geweest tussen de Algemene Rekenkamer en het Ministerie van Economische Zaken over de geprognotiseerde opslag duurzame energie?

Antwoord
De Algemene Rekenkamer heeft bij het Ministerie van Economische Zaken informatie ingewonnen over de wijze waarop de opslag voor duurzame energie wordt berekend en welk direct verband er bestaat tussen geraamde uitgaven en de opslag binnen een kabinetsperiode. Op basis daarvan heeft de Algemene Rekenkamer haar eigen berekeningen gemaakt.

90.
Kunt u figuur 19 die gebaseerd is op de onterechte aanname van de Algemene Rekenkamer dat onder bestede SDE+ subsidies terugvloeien naar de huishoudens rectificeren en de correcte opslagen weergeven bij gelijkblijvend beleid en doelrealisatie?

Antwoord
Ik zal, zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb toegezegd, de Tweede Kamer jaarlijks een overzichtelijk totaalbeeld presenteren van de financiële en beleidsinformatie met betrekking tot de SDE+ regeling, in de bredere context van het Energieakkoord en de doelstellingen ten aanzien van hernieuwbare energieproductie. Daarbij zal ik gebruik maken van de meest recente NEV (verwacht in het najaar).

91.
Kunt u reageren op alle bezwaren en nadelen die de Algemene Rekenkamer aanvoert tegen de optie om een deel van de opgave in het buitenland te halen (verlies werkgelegenheid en kennis in Nederland, kosten interconnectie, opdrijvende prijzen als lidstaten aankloppen bij landen met overschot (bij statistische uitwisseling, concurrentie om goede windlocaties))?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 2. In aanvulling daarop wil ik toevoegen dat, indien ik in de toekomst gebruik zou maken van buitenlandse projecten, statistische overdracht niet mijn eerste voorkeur heeft omdat bij deze optie met de subsidiegelden geen nieuwe productiecapaciteit hoeft te worden gerealiseerd. Ik zie dit daarom ook niet als een onderdeel van de SDE+, maar als een instrument dat kan worden ingezet wanneer blijkt dat het halen van de doelstelling op andere manieren onmogelijk is. Een voorspelling over de ontwikkeling van de prijzen van statistische overdracht kan ik niet doen.

92.
Hoe heeft de Algemene Rekenkamer de buitenlandse projecten geselecteerd?

Antwoord
De Algemene Rekenkamer heeft haar eigen afwegingen gemaakt bij de selectie van buitenlandse referentieprojecten. Daarbij merk ik op dat de projecten niet zijn geselecteerd op basis van zo groot mogelijke kosteneffectiviteit.

93.
Waarom denkt de Algemene Rekenkamer dat Nederlandse deelname aan de genoemde buitenlandse projecten mogelijk is?

Antwoord
De Algemene Rekenkamer heeft in haar rapport gezocht naar mogelijkheden om het doelbereik te vergroten. Het inzetten van projecten in het buitenland behoort tot de opties die de Europese Richtlijn hernieuwbare energie (2009/28/EG) hiervoor stelt.

94.
Kunt u een inschatting geven van het verlies aan werkgelegenheid en kennis voor Nederland als ervoor gekozen zou worden een deel van de doelstelling in het buitenland te realiseren?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 2.

95.
Bent u voornemens om, zoals de Rekenkamer suggereert, emissierechten op te kopen en uit de markt te nemen, in samenwerking met andere EU-lidstaten en zo ja, wanneer en op welke wijze en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Nee, ik ben niet voornemens emissierechten op te kopen. De lidstaten hebben er voor gekozen om het overschot aan emissierechten op de markt te verkleinen, door de geplande veiling van nieuwe emissierechten uit te stellen (backloading). Daarnaast is recent bij wijze van triloog overeenstemming bereikt tussen Europese Commissie, Europese Raad en Europees parlement over het invoeren van de stabiliteitsreserve in 2019 die het surplus zal terugbrengen. Dit leidt naar verwachting tot een

stabielere CO_2-prijs, wat investeringen in energiezuinige technologie bevordert.

96.
Bent u bereid te overwegen de stimulering van fossiel-energieverbruik af te bouwen?

Antwoord
Er is geen sprake van stimulering van fossiel energieverbruik door de overheid. Als bewijs van fossiele stimulering verwijst men regelmatig naar accijnsvrijstellingen in de luchtvaart en de binnenvaart. Aan die vrijstellingen liggen verdragen ten grondslag die ik niet eenzijdig terzijde kan schuiven. Ook het degressieve karakter van de energiebelasting wordt telkenmale opgevoerd als fossiele stimulering. Aan deze weloverwogen keuze liggen economische afwegingen ten grondslag die geen verband houden met het fossiele of hernieuwbare karakter van de energievoorziening.

97.
Bent u bereid de mogelijkheid te onderzoeken van een belasting op CO_2-uitstoot?

Antwoord
Nee. Het voordeel van een ETS-systeem ten opzichte van een belasting op CO_2-uitstoot is dat emissiereductie plaatsvindt daar waar dat tegen de laagst mogelijke kosten kan. Bij het invoeren van een CO_2-belasting, moet de hoogte van deze belasting (en dus de CO_2-prijs) op arbitraire wijze door overheden worden bepaald. Bovendien is, zoals de Algemene Rekenkamer in haar rapport aangeeft, het bereiken van een Europese unanimiteit over de invoering ervan, lastig. ETS bevordert en bewaakt het gelijke speelveld tussen lidstaten terwijl een nationale belasting op CO_2-uitstoot dit gelijke speelveld juist zou kunnen schaden. De regering blijft zich daarom inzetten voor een goed werkend ETS-systeem.

98.
Bent u bereid in uw reactie op de Nationale Energieverkenning (NEV) 2015 (in het najaar) de budgettaire aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer mee te nemen als dat nodig blijkt de doelen te halen?

Antwoord
Nee, ik ben hier niet toe bereid. De evaluatie van het Energieakkoord in 2016 is het moment waarop ik zal kijken of de doelen uit het Energieakkoord gehaald worden. Als op dat moment blijkt dat er extra inspanningen nodig zijn om de doelen voor hernieuwbare energie te halen, zal ik samen met de partijen bij het Energieakkoord bekijken welke opties mogelijk zijn om de doelen te behalen.

99.
Kunt u toelichten waarom de onderproductie niet structureel is en kunt u dit standpunt onderbouwen?

Antwoord
Op basis van de productiecijfers van de projecten die de afgelopen jaren SDE(+)-subsidie hebben gekregen kan niet worden geconcludeerd dat er sprake is van structurele onderproductie. Bij wind op land projecten en zonne-energie projecten is zelfs sprake van overproductie. Bij biomassa projecten en geothermie zagen we in de periode 2008–2013 wel tekenen van onderproductie. Het is de verwachting dat deze onderproductie in de toekomst lager zal zijn door de mogelijkheid die er in 2012 gecreëerd is om gemiste productie in latere jaren in te halen. Daarnaast is er sinds

2015 voor geothermie projecten een geologisch onderzoek vereist, waardoor beter kan worden ingeschat wat de maximaal haalbare productie is.

100.
Waarom wilt u niet nu kijken maar pas in 2016 hoe de stimulering van duurzame energie verbeterd moet worden, terwijl als nu het beleid wordt bijgesteld het doel van 2020 eenvoudiger te bereiken valt?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 42.

101.
Onderschrijft u de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat nieuw beleid (sinds de NEV 2014) eventueel tot een kostenreductie kan leiden, maar niet tot meer energieproductie en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Nee, ik ben van mening dat het innovatiebeleid dat zich richt op kostenreducties voor hernieuwbare energieproductie wel degelijk ook kan bijdragen aan het realiseren van meer hernieuwbare energieproductie. Dat kan bijvoorbeeld doordat de kostprijs van technologieën daalt en er om die reden meer aanvragen in de SDE+ gehonoreerd kunnen worden. Bij een gelijkblijvend budget kan dan immers, door de lagere gemiddelde subsidiebehoefte per eenheid energie, meer hernieuwbare energieproductie worden gesubsidieerd. De inzet op kostenreductie door innovatie draagt er dus aan bij dat wij onze doelstellingen op een meer kosteneffectieve wijze kunnen behalen.

Overige vragen

102.
Kan de profiel- en onbalansfactor in de toekomst samen met de bepaling van de basiselektriciteitsprijs een onderdeel vormen van het consultatieproces voor de SDE+ en zo nee, waarom niet?

Antwoord
Ja. Hoewel het consultatieproces zich in hoofdzaak richt op de bepaling van de basisbedragen van de verschillende opwekkingstechnologieën, staat het partijen vrij om ook hun zienswijzen over de te hanteren profiel- en onbalansfactor en de basisenergieprijs in te dienen. Deze informatie zal ik in dat geval meewegen bij de vaststelling van de parameters van de SDE+ regeling.

103.
Hoeveel mestverwerkers staan er in Nederland, uitgesplitst per provincie?

Antwoord
Er is geen overzicht van mestverwerkers uitgesplitst per provincie in Nederland. Vorig jaar is er een landelijke inventarisatie mestverwerkingscapaciteit uitgevoerd door de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO) en Bureau Mestafzet (BMA). Van de 127 respondenten hadden 67 een operationele installatie (53%). De overige respondenten werken aan nieuwe projecten. De respondenten met operationele installaties hebben in 2013 gezamenlijk 15,9 miljoen kg fosfaat (P_2O_5) verwerkt. De inventarisatie gaf een uitsplitsing naar overschotgebied Zuid, Oost en Overig en kwam tot de conclusie, dat de verwerkingscapaciteit in mestoverschotgebied Oost laag is en dat er relatief weinig ontwikkeling is voorzien. In gebied Zuid neemt de verwerkingscapaciteit volgens de opgegeven

informatie wel sterk toe. De inventarisatie landelijke mestverwerkingscapaciteit wordt dit jaar opnieuw gedaan.

104.
Hoeveel mestvergisters staan er in Nederland, uitgesplitst per provincie?

Antwoord
Zoals ik in mijn reactie op het rapport van de Algemene Rekenkamer heb aangegeven, zal ik de Tweede Kamer jaarlijks een overzichtelijk totaalbeeld presenteren van de financiële en beleidsinformatie met betrekking tot de SDE+ regeling, in de bredere context van het Energieakkoord en de doelstellingen ten aanzien van hernieuwbare energieproductie. Hierbij zal ik ingaan op de verschillende categorieën van de SDE+, waaronder mestvergisting.

105.
Hoeveel van de SDE+ gelden wordt besteed aan de productie van biogas en kunt u dit uitsplitsen per installatietype zoals covergister, monovergister en biogasproductie uit rioolwaterzuiveringsslib?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 104.

106.
Zijn er plannen met betrekking tot het verminderen van het klimaateffect door bijvoorbeeld de invoer van veevoer aan te passen?

Antwoord
Ja. Er wordt middels de Stichting Ketentransitie Verantwoorde Soja gewerkt aan 100% verantwoorde soja. Verantwoorde soja is geteeld volgens de principes van de Round Table on Responsible Soy (RTRS) of hieraan gelijkwaardig. Daarnaast werkt de sector aan lokale oplossingen voor de vervanging van soja door onderzoek naar mogelijkheden voor Noordwest-Europese soja, veldbonen, lupinen en erwten in veevoer. Tenslotte vindt er ook onderzoek plaats naar alternatieve eiwitbronnen, zoals eendenkroos, algen, insecten.

107.
In het Energieakkoord is overeengekomen dat er max 25 petajoule mag worden bijgestookt; waar zitten we nu en hoeveel SDE+ gelden gaan er naar deze biomassabijstook?

Antwoord
Op dit moment zijn er nog geen beschikkingen aangevraagd of afgegeven onder de SDE+ voor de bij- en meestook van biomassa in kolencentrales. De betreffende categorieën voor bestaande en nieuwe installaties gaan op 22 juni respectievelijk 31 augustus 2015 open. Zoals in vraag 20 aangegeven is het cumulatieve subsidiebedrag over een periode van acht jaar circa 3 miljard euro.

108.
Wanneer geeft u de Kamer duidelijkheid over de besteding van de 595 miljoen onderbesteding die in de loop der jaren is opgebouwd uit de SDE+ en is ondergebracht in een begrotingsreserve?

Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 76.

109.
Is de constatering van de AR waar dat vaak onduidelijk is op basis van welke aannames over marktprijzen de basisbedragen bijvoorbeeld over biomassa tot stand komen en wat zou een informatieverplichting hierin kunnen betekenen?

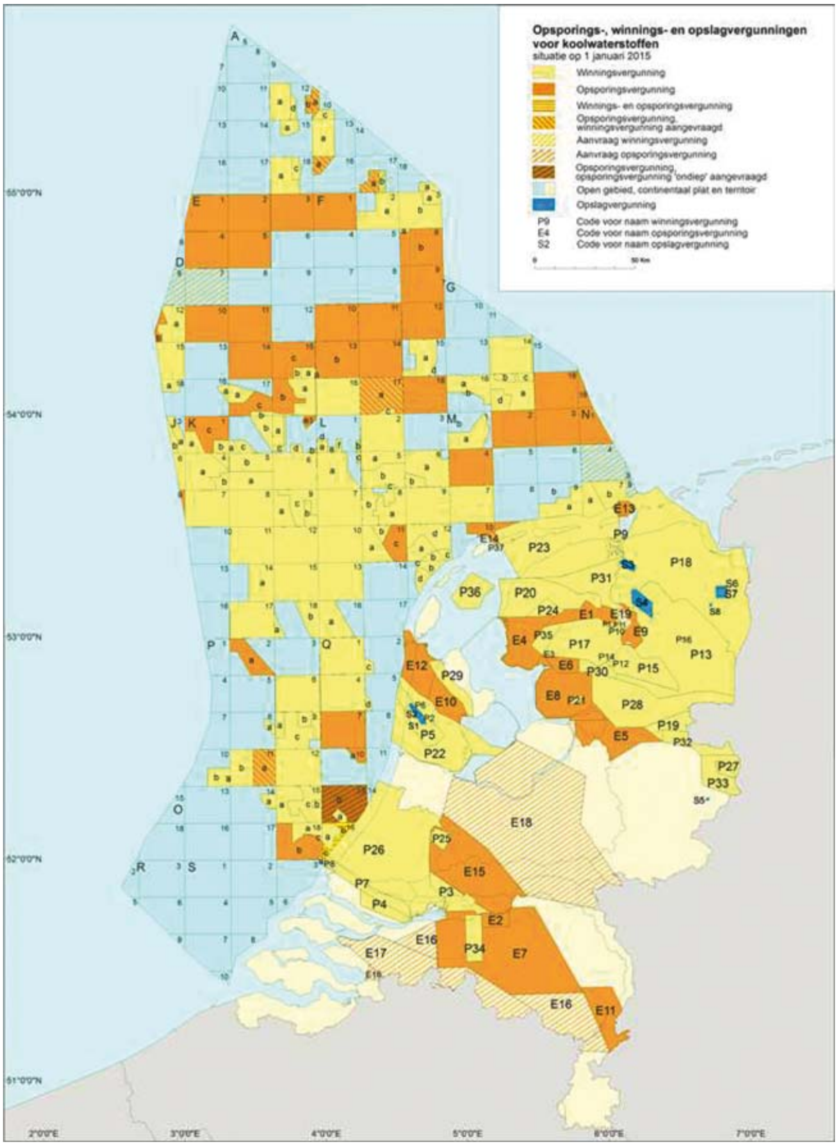
Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 61.

110.
Voor welke bedragen zijn er subsidies in 2013, 2014 en 2015 (tot heden) gegaan naar mestverwerking en -vergisting en wat is het gemiddelde bedrag per installatie?
Antwoord
Zie mijn antwoord op vraag 104.

Vragen over reactie op het verzoek van het lid Van Tongeren, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 24 februari 2015, over de plannen van het bedrijf Tulip Oil voor gaswinning op of nabij Terschelling (Kamerstuk 29 684, nr. 122)

111.
Kunt u een overzicht geven van alle uitstaande opsporings- en winningsvergunningen?

Antwoord
Hieronder treft u een kaart aan met de opsporings-, winnings- en opslagvergunningen voor koolwaterstoffen per 1 januari 2015. Voor de vergunningen op land is een tabel toegevoegd waarin de naam van de vergunning is weergegeven. Een uitgebreid overzicht van alle uitstaande opsporings- en winningsvergunningen wordt jaarlijks gepubliceerd in het Jaarverslag delfstoffen en aardwarmte in Nederland. Dit jaarverslag is te vinden op www.nlog.nl



De opsporings-, winnings- en opslagvergunningen voor koolwaterstoffen op land (per 1 januari 2015) zijn:

	Opsporingsvergunningen		
E1	Akkrum	E9	Oosterwolde
E2	Engelen	E10	Opmeer
E3	Follega	E11	Peel
E4	Hemelum	E12	Schagen
E5	IJsselmuiden	E13	Schiermonnikoog-Noord
E6	Lemsterland	E14	Terschelling-Noord
E7	Noord-Brabant	E15	Utrecht
E8	Noordoostpolder		

	Winningsvergunningen		
P1	Akkrum 11	P19	Hardenberg
P2	Alkmaar	P20	Leeuwarden
P3	Andel V	P21	Marknesse
P4	Beijerland	P22	Middelie
P5	Bergen II	P23	Noord-Friesland
P6	Bergermeer	P24	Oosterend

P7	Botlek II	P25	Papekop
P8	Botlek-Maas	P26	Rijswijk
P9	De Marne	P27	Rossum-De Lutte
P10	Donkerbroek	P28	Schoonebeek
P11	Donkerbroek-West	P29	Slootdorp
P12	Drenthe IIA	P30	Steenwijk
P13	Drenthe IIB	P31	Tietjerksteradeel
P14	Drenthe IIIA	P32	Tubbergen
P15	Drenthe IIIB	P33	Twenthe
P16	Drenthe IV	P34	Waalwijk
P17	Gorredijk	P35	Zuid-Friesland III
P18	Groningen	P36	Zuidwal
	Opslagvergunningen		
S1	Alkmaar	S5	Twenthe-Rijn De Marssteden
S2	Bergermeer	S6	Winschoten II
S3	Grijpskerk	S7	Winschoten III
S4	Norg	S8	Zuidwending

Offshore zijn er 42 opsporings- en 106 winningsvergunningen van kracht.

112.
Kunt u een overzicht geven van alle aangevraagde opsporings- en winningsvergunningen?

Antwoord
Onderstaande lijst geeft (per 1 april 2015) een overzicht van alle actuele aanvragen van opsporings- en winningsvergunningen. Deze informatie is ook te vinden op www.nlog.nl en wordt periodiek geactualiseerd.

Aangevraagde opsporingsvergunning koolwaterstoffen op land	Aanvrager(s)
De Kempen (schaliegas; wordt aangehouden)	Basgas Energia, Brabant Resources
Breda-Maas (schaliegas; wordt aangehouden)	Brabant Resources, Gallic
Midden-Nederland (schaliegas; wordt aangehouden)	BNK
Waskemeer	NAM
Slootdorp-Oost	Termijn voor indiening evt. concurrerende aanvragen sluit 18 mei 2015

Aangevraagde winningsvergunning Koolwaterstoffen op land	Aanvrager(s)
Terschelling-Noord	Tulip Oil

Offshore liggen er 4 aanvragen voor een opsporingsvergunning en 7 aanvragen voor een winningsvergunning.

113.
Kunt u een overzicht geven van alle aanvragen voor een winningsplan of actualisatie van een winningsplan?

Antwoord
De hierna volgende opsomming geeft (per 1 april 2015) een overzicht van alle lopende aanvragen voor instemming met een winningsplan of een actualisatie (wijziging) van een winningsplan voor olie- en gasvelden op land. Het betreft de velden: Westerveld, Groningen, Annerveen, Kiel-Windemeer, Kollum, Bedum, Warffum, Coevorden, Oud Beijerland Noord, Wieringa, Burum-Oost, Schonebeek olieveld, Diever, Langezwaag,

Oudendijk, Heinenoord, Blija, Faan, Oude Pekela, Zuidwending Oost, Botlek, Wanneperveen, Nes Noord/ M9 en Sonnega-Weststellingwerf.

Offshore zijn er 28 aanvragen voor instemming met een winningsplan of een actualisatie (wijziging) van een winningsplan voor olie- en gasvelden in procedure.

114
Welke tijdvakken gelden er voor opsporings- en winningsvergunningen?

Antwoord
Opsporingsvergunningen worden in het algemeen voor een periode van 4 jaar verleend. Binnen deze periode dient de houder van de opsporingsvergunning een werkprogramma uit te voeren gericht op het uiteindelijk zetten van een proefboring. In de vergunningsvoorwaarden wordt altijd vastgelegd dat de vergunninghouder na 2 jaar moet aangeven of, en zo ja, waar hij gaat boren. Indien de proefboring uitwijst dat de delfstof in een economisch winbare hoeveelheid aanwezig is, dan kan vervolgens een winningsvergunning worden aangevraagd. Een verleende winningsvergunning geldt voor de duur van de winning. De winningsduur ligt meestal in de ordegrootte van 20 tot 30 jaar.

115
Welke tijdvakken gelden er voor winningsplannen?

Antwoord
Winningsplannen gelden in principe voor de periode van de winning. Winningsplannen moeten geactualiseerd (gewijzigd) worden als de productie en/of bodembeweging afwijkt van hetgeen is vastgelegd in het instemmingsbesluit met het winningsplan.

116
Om de hoeveel tijd moeten deze winningsplannen geactualiseerd worden en kunt u hier een tabel voor geven?

Antwoord
Een winningsplan moet geactualiseerd worden op het moment dat de winning afwijkt van het winningsplan waarmee de Minister van Economische Zaken eerder heeft ingestemd. Dit kan aan de orde zijn bij veranderde inzichten ten aanzien van de hoeveelheid te winnen delfstof, de aanvang of wijze van winning of de bodembeweging als gevolg van de winning.

117
Klopt het dat de echte kennis over de ondergrond niet bij het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en TNO zit, maar bij het KNMI en op welke manier zou de kennis van het KNMI overgeheveld kunnen worden naar het SodM?

Antwoord
De kennis over de diepe ondergrond is in Nederland verdeeld over diverse organisaties. Gedetailleerde kennis over de diepe ondergrond is primair aanwezig binnen TNO en waar het aardbevingsrisico's betreft binnen KNMI. Het behouden van «state of the art» kennis op de betrokken vakgebieden en het borgen hiervan binnen de organisatie, is voor zowel TNO als KNMI een continue kernactiviteit. Zoals aangegeven in de kabinetsreactie op het OVV-rapport ben ik bezig te bezien op welke wijze de kennis met betrekking tot de mogelijke effecten van het gebruik van de diepe ondergrond op een meer structurele en onafhankelijke wijze geborgd kan worden. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de rollen

van de diverse partijen (kennisvragers en kennisaanbieders) hierin, waaronder de rol van SodM.

118
Zijn er mogelijkheden voor detachering van KNMI-personeel naar het SodM, en/of regulier advies van het KNMI aan SodM over winningsplannen?

Antwoord
SodM adviseert mij, naast TNO, over de winningsplannen. SodM betrekt bij haar advies alle benodigde kennis en maakt voor kennis over geïnduceerde bevingen gebruik van de expertise bij het KNMI.

119
Klopt het dat de onafhankelijkheid van het SodM niet alleen een kwestie is van de juridische positionering, maar vooral ook van de aanwezige deskundigheid bij het SodM?

Antwoord
Onafhankelijkheid is een randvoorwaarde voor een toezichthouder en hangt in principe niet af van de juridische positionering. Voor de beoordeling van onder meer de effecten van het gebruik van de diepe ondergrond op mens, natuur en milieu, maakt SodM deels gebruik van eigen kennis en expertise, maar gebruikt zij ook de expertise van kennisinstituten en universiteiten en in de nabije toekomst van de nieuwe onafhankelijke kennisorganisatie, die ik naar aanleiding van het OVV-rapport aan het inrichten ben. Dus niet alleen de expertise van SodM zelf is bepalend in de onafhankelijkheid, maar ook de toegang tot onafhankelijke en structureel belegde kennis.